

Izhaja tedensko.
Poština plačana v gotovini.
Uredništvo: Narodni dom,
Tajništvo: Narodno-socijalistične stranke. Telef. št. 77.
Inserati po dogovoru.

NOVA PRAVDA

Posamezna številka stane R 1'60.
Upravništvo: Ljubljana, Gra-
dišče 7, levo. Telefon št. 77.
Naročnina: Mesečno 6 kron.
Glasilo NSS v Jugoslaviji.

Cene oglasom v „Novi Pravdi“:

Računimo za enostolpno petit vrsto, ki je 3 mm debela.

- 1) Pri malih oglasih (do 10 petit vrst ali 30 mm) stane prostor za eno tako vrstico 2 krone (1/2 din.)
- 2) Pri večjih oglasih (do 20 petit vrst ali 60 mm) stane prostor za eno tako vrstico 3 krone 3/4 din.)
- 3) Pri velikih oglasih (to je preko 20 petit vrst) pa stane prostor za eno petit vrstico 4 krone (1 din.)
- 4) Poslana in reklamne notice se računajo po 8 kron (2 din.) za petit vrsto.

Velikanske sleparije.

Izdajalsko početje demokratov in radikalov.

Omnium Serbe je naziv čedni družbi, ki vznemirja sedaj vso jugoslovansko javnost. Pašičev sin, veriznik, čegar edina zasluga je, da je njegov oče ministrski predsednik in najbogatejši človek Jugoslavije ustanavlja v družbi z nekaterimi jugoslovanskimi in francoskimi veleverizniki s pomočjo države velikansko tovarno za orožje. Gre se za več sto milijonov. Lumparija tiči v tem, da hočejo delomržezi ogoljufati državo za stotine milijonov in jej napraviti staro in neporabno francosko orožje, municijo in stroje. Profit nameravajo čedni tiči spraviti sami v žep. To je korito za radikalske potepuhe; da bi pa iz zavisti demokratarški apaši preveč ne kričali, se jim namerava dodeliti tudi slična družba za izkoriščanje države. Ta bi se imenovala: **Omnium Yougoslave**. Ker bo oskrboval Pašičev sinček naše vojske s zarjavlim francoskimi puškami, bodo liberalni državotvorneži izropali državne šume v Slavoniji. Tu ima svoje umazane prste vmes demokrat Petrič. Račun je zelo enostaven: Petrič hoče iz državnih šum hrastovih in bukovih hlodov za železniške pragove in bi plačal državi za ta les skupaj 96 milijonov kron. Takoj nato pa namerava prodati te prage državnim železnicam in bi morala država plačati za svoj lastni les 360 milijonov kron tako, da bi »zaslužil« Petrič, dobri prijatelj dr. Kukovca in Žerjava, pri tej državotvorni kupčiji nič manj nego 234 milijonov K.

Če uganjajo lumparije močje pri vladni mizi in na parlamentarnih klopih, si dovolijo lahko isto tudi banke, verizniki in Židje. To smo doživeli pred nekaj dnevi pri velikanskem valutnem tihotapstvu na ljubljanski pošti, ki je tem groznejše, ker je vzela to gorostasno lumparijo vlada pod lastno zaščito. Vlada je izdala še nedavno naredbo, da je

najstrožje prepovedan izvoz valut, ker to silno povzroča draginjo. Kazen za valutno tihotapstvo je zaplomba vsega zaplenjenega denarja in še občutna zaporna kazen. Ljubljanska pošta je zaplenila 235 denarnih pisem polnih tujih valut v vrednosti ene milijarde kron. Mesto da bi vlada kot to zakon predpisuje, ves denar v korist države zaplenila in tihotapce (demokratske in židovske bankirje) poslala na ričet, je vlada sama kršila zakon in zaplenjeni denar vrnila tihotapcem. Koliko so ti plačali za uslugo demokratskim posredovalcem, še ni znano; vsekako pa toliko, da bosta »Jutro« in »Ponedeljek« lahko še precej dolgo zobala iz tihotapskega korita. Zanimivo pri stvari je tudi dejstvo, da so imeli tihotapci preje v rokah oprostilne odloke ministrstva nego poštna direkcija, od katere so ošabno terjali valute nazaj.

Da v domovini pod vodstvom državotvornih tihotapcev ne moremo brez škandalov živeti, je naravno; žalostno pa je, da smo zanesli te državotvorne metode tudi v inozemstvo in začeli **zlorabiti poslaništva za tihotapske posle**. To smo ravno kar doživeli na Dunaju. Tam sta policija in financa zaplenila tri kovčke z valutami, zlatim in srebrnim denarjem. Na kovčkih so bili pečati jugoslovanskega poslaništva, da bi se jih smatralo kot diplomatsko pošiljatev. Lastnik teh mnogobrojnih milijonov je baje nek uradnik dunajske srbske bančne podružnice. Zanimivo pa je, kako so prišli uradni pečati našega diplomatskega zastopstva s tako lahkoto v roke valutnega tihotapca? Koliko je plačal za diplomatsko pečenje? Slep pa je, kdor še ne vidi, da mora zločinsko početje državotvornih zločincev privedi državo na rob propada in da so danes edino le demokratije in radikalni krivi te strahotne mizerije in velikanske nezadovoljnosti v kateri plava vse prebivalstvo cele države.

Protest N. S. S. proti draginji in korupciji.

Shod NSS v Ljubljani, prenapolnjena dvorana. Stotine ljudi odhaja, ker ni več prostora. Enotna fronta delavstva z inteligenco. Splošno soglasje z obrambno politiko NSS proti kapitalističnim izkoriščevalcem.

Shod NSS, ki se je vršil prošli petek v veliki dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani pomeni naravnost impozantno zaupnico ljubljanskega prebivalstva Narodno-socijalistični stranki in njeni dosedanjji nekompromisni načelni in neupogljivo na stališču obrambe delavskega ljudstva stoječi politiki. Že četrte ure pred napovedanim začetkom shoda je bila dvorana nabito polna. Govornika, ki sta prišla deset minut pred na-

povedano otvoritvijo, sta se komaj pri-
rinila na govorniško mesto.

Točno ob pol 8. je R. Juvan otvoril shod, pozdravil vse navzoče, ter podal v kratkem nagovoru vzroke, ki so prisilili Narodno-socijalistično stranko k sklicanju protestnega shoda proti, vsled napačnega gospodarjenja v državi vedno bolj rastoči draginji in korupciji, ki se razširja po naši državi.

Kot prvi govornik je nastopil Fakin

Zorko, načelstveni tajnik NSS, ki je v stvarnem govoru, na podlagi narodno-ekonomskih zakonov podal zbranim zborovalcem točno sliko narodno-državnega gospodarstva pri nas. Pokazal je pota, katera bi moralo iti naše državno gospodarstvo preko vseh strankarsko-osebnih interesov, da bi dvignilo našo valuto in mednarodno zaupanje do naše države in s tem splošno blagostanje v naši državi. Med drugim je izvajal:

Vedno rastoča draginja in v zvezi z njo vedno slabše gnotno stanje vsakega posameznika izmed nas, je od NSS, kot zastopnice interesov našega delavnega ljudstva, tako manualnega kot duševnega, zahtevala da skliče javen protesten shod proti vsem onim faktorjem, ki so to stanje v naši državi predvsem zakrivili.

Kdor ima priliko spoznati se z razmerami v naši ožji domovini, kdor ima priliko prepotovati naše večje in manjše kraje, ta bo povsod naletel na tožbo o neznosni draginji, ki tlači cele skupine v največjo bedo in pomanjkanje, deloma že naravnost v gladovanje. Ta enotnost po vsej naši domovini je jasen dokaz, kako upravičena je pritožba proti res delavno ljudstvo naravnost ubijajoči draginji.

Oni krogi, ki so danes odgovorni za stanje v naši državi, se vedno, kadar čujejo pritožbe proti draginji, izgovarjajo na vojno in trdijo, da je današnje slabo gospodarsko stanje ter z njim v zvezi stoječa draginja le posledica svetovne vojne. Nikdo ne bo zanikaval slabih učinkov, ki jih je povzročila vojna na svetovno gospodarstvo, toda nikdo tudi ne bo mogel prezreti dejstva, da so potekla od konca svetovne vojne sem že cela tri leta, da pa draginja le ne, da ni padla, temveč da je celo neizmerno narastla. Temu prirastku pa prav gotovo ni kriva vojna, temveč povsem napačno in nepošteno gospodarjenje po vojni, ki predpostavlja koristi posameznikov in posameznih skupin koristim celokupnega delavnega ljudstva.

Kdor se je bavil le po prevratu z gospodarskimi vprašanji, ta ve, da so za današnje draginjo dani še vse drugačni vzroki, kot pa vojna. Naša dolžnost danes je, da te vzroke vladi pokazemo točno in jasno, da ji dokažemo, da se da draginja omejiti, ublažiti in odpraviti, ako bo ona energično stopila na prste različnim domačim in tujim veriznikom in židovskim izkoriščevalcem ter pričela voditi pametno in premišljeno gospodarsko politiko.

Dosedaj naša vlada v tem oziru ni bila — hote ali nehote — nikakor kos svoji nalogi. Nikake enotne smerice ni bilo niti v notranjdržavnem gospodarskem poslovanju niti v gospodarskih stikih z tujimi državami. Eksperimentiralo se je na vse mogoče načine z imetjem naroda in vsak nov finančni minister je hotel odrešiti državo po svoje; pri vsem tem eksperimentiranju pa smo prišli tako daleč, da danes niti sam finančni minister ne ve, koliko dolga da ima naša država. Ena edina smer je bila merodajna in ta je bila: pripomoči bogatini do še večjega bogastva, pripomoči kapitalistom še do večjega kapitala in vse to na račun in škodo najširših slojev.

Do pred kratkim je bila trgovina z devizami in valutami takorekoč brez vsake kontrole. Vsakdo je lahko svobodno špekuliral in gotovo je, da ni prišlo prav nikomur od teh špekulantov, niti bankam niti posameznikom na um, da bi pri teh špekulacijah mislil na korist države. Lasten žep to gre nad državo in vsled tega je to svobodno trgovanje povzročilo naši državi ogromno škodo in je delen vzrok padca naše valute in draginje na našem trgu.

Za stanje valute kake države je predvsem merodajno razmerje med uvozom in izvozom v, oziroma iz dotične države, ker iz tega razmerja re-

zultira v veliki meri njena plačilna bilanca. Čim večji je uvoz, tim več domačih vrednot gre v tujino in čim večji je na nasprotni strani izvoz toliko več tujih vrednot pride v državo in tem bogatejša postaja ista. Tako pri uvozu, kot pri izvozu pa se delajo pri nas velikanske pogreške, ki so privedle našo valuto do strašnega padca, ki ga danes občutimo na lastnem žepu.

Predvsem moramo zahtevati od vlade, da takoj prepove ves uvoz nepotrebne luksuznega blaga. Na milijone in milijarde gre letno iz države za fige, pomaranče, slaščice, svilo in druge predmete, brez katerih bi popolnoma lahko izhajali. Uvoz teh stvari mora vlada brezpogojno takoj prepovedati. Ne mislite morda, da je to za nas, ki si teh stvari za naše boje krone itak ne moremo kupovati, vseeno, ker oni, ki imajo, naj le plačajo. Delavno ljudstvo tvori z bogatimi poedinci eno samo državno celoto in ako gre v inozemstvo denar bogatašev je to ravnotako državni denar in vsled izdatkov bogatašev se ne bo morda poslabšal njih gnotni položaj, temveč se bo poslabšal gnotni položaj države, iz katere gre denar za nepotrebne stvari. In slab gnotni položaj države bo zopet posredno najbolj zadel revnejše sloje, široke plasti delavnega ljudstva in to smo danes mi vsi, delavec kot uradnik, mali obrtnik kot mali trgovec.

Drugo, kar se mora postaviti na popolnoma drugo osnovo, je izvoz iz naše države. Po vsej pravici veljamo za žitnico cele srednje Evrope, in dokaz nezasišeno slabega gospodarstva je, da so živila pri nas dosegla tako gorostasne cene, da jih človek, ki se mora preživljati s poštenim delom in ne špekulacijo in veriženjem, že ne more nikakor več zmagovati. Rekel sem že, da čim večji izvoz iz države, tem več tujih vrednot prihaja v državo in mi imamo za izvoz naravnost ogromna naravna bogastva, ne da bi se nam bilo pri tem bati pomanjkanja doma. Seveda pa mora biti izvoz uravnan po pametni izvozni politiki, ne pa da se izpreminja tozadevne odredbe od dneva do dne, kakor bolje kaže po sameznim finančnim, izkoriščevalskim skupinam. Vlada naj v tej težki situaciji, v kateri se nahaja danes naše delavno ljudstvo, pod katerim trpimo danes mi vsi, omeji ali celo popolnoma prepove izvoz vseh najpotrebnejših živil (moka, meso, krompir, mast) dokler ni ali po občinskih ali pa po državni aprovizaciji zagotovljena domačim konzumentom zadostna preskrba po zmernih cenah. Za izvoz bo v kljub temu ostalo dovolj, ker naša država je dovolj bogata, da pri urejenem gospodarstvu tudi vkljub živilskemu izvozu ne bo treba stradati domačemu prebivalstvu. Forsira pa naj se izvoz vsega blaga, ki ga ali ne potrebujemo ali ga imamo v preobilici, to je v prvi vrsti sadja, vina, žganja in lesa, kar naj se doseže s pravilno carinsko politiko.

Glavna napaka naših sedanjih državnih gospodarjev pa je, da dopuščajo in celo naravnost predpisujejo, da se mora naš izvoz plačevati v tuji, takozvani zdravi valuti. S tem pijujemo naravnost sami na valuto in kažemo do nje vse nezaupanje. Kako naj za vruga imajo potem zaupanje do naše valute tuje države. Nujna zahteva, ki jo stavimo na vlado je, da takoj odredi, da se mora vse naše izvozno blago plačevati le v naši valuti. Tuji trgovci bodo s tem primorani iskati našo valuto, ki bo vsled povečane potrebe poskočila v ceni.

Govornik se je med drugim dotaknil tudi politične strani draginjskega vprašanja. Opozoril je na pisanje JDS časopisja, ki se je še pred kratkim hvalilo, da zastopa najmočnejšo in najsilnejšo stranko v državi, sedaj pa, ko so se vsled njenega protiljudskega vladanja gospodarske razmere tako poslabšale, da grozi najširšim

ljudskim plastem beda in faktično gladovanje, pa odklanja odgovornost, češ, da ji primanjkuje moči, da bi pomagala. No ljudstvo danes ve pri čem da je in se ne bo pustilo več prevarati in bo svojim izkoriščevalcem odvzelo — vsaj v Sloveniji — pri prihodnjih volitvah še to politično moč, kar jim jo je bilo pri zadnjih zaupalo.

Ko je govornik opozoril še na različne druge manjše vzroke druginje in napake vlade, je opozoril zborovalce, da nikakor ne gre zamenjavati vlade z državo, ker država kot taka mora biti sveta vsakemu Jugoslovancu, ki ljubi svoj narod. »Vse sile pa moramo napeti, da postavimo na krmilo naše države moč, ki ne bodo delovali le v osebne strankarske koristi, temveč v korist vsega delavnega ljudstva. Zato kličem h koncu: Zivela država, toda proč, proč, proč z njenimi izkoriščevalci.« (Živahno, dolgotrajno odobravanje.)

Kot drugi govornik je nastopil nar. poslanec Brandner, ki je predvsem kritiziral naše državno gospodarstvo, ki izkazuje za bodoči proračun blizu 2 milijardi deficita. Izdatke hočejo omejiti s tem, da ukinjujejo podpore našim kulturnim zavodom, bolnišnicam in hišnicam. Finančni minister dr. Kunanudi je potoval te dni v Anglijo, da izposluje posojilo. Imel bo težko stališče, ker vsled slabe politike na znotraj in na zunaj ne živi naša država potrebnega ugleda. Krivi so temu radikalci, demokrati in velegrarci, ki so v vladi od sprejetja ustave in imajo sedaj v odsotnosti kralja tudi kraljevsko oblast v svojih rokah.

Vso moč izkoriščajo v svoje strankarske svrhe. Poslance so poslali na dopust, da so brez vsake kontrole. — Od meseca junija naprej se — pogajajo. Radikalci hočejo črpati milijone od družbe »Omnium Serbes«, demokrati pa hočejo imeti v kompenzacijo železniško ministrstvo, ker bo razpolagalo z denarjem. Taka je naša politika od meseca junija naprej, zato neuspehi na finančnem in gospodarskem polju. — Govornik se je nato pečal z bankami, ki še po 25. septembru, ko je že stopila v veljavo prepoved izvoza tujih valut, valuto izvažajo. Na ljubljanski pošti so vestni uradniki ustavili 235 denarnih pisem, katera so se morala po nalogu finanč. in poštne ministristva vrniti odpošiljateljem zagrebškim in beograjskim bankam, namesto da bi jih država konfiscirala in krivce kaznovala po zakonu za pobijanje draginje. Govornik je navedel imena vseh prizadetih bank, po številu okoli 20 in naslove onih bank v Ameriki, Angliji, Italiji in Švici. — Vlada je pogrešila ker je svojo namero, staviti trgovino s tujimi devizami in valutami pod kontrolo, prehitro publicirala in poleg tega prepozno vzpostavila kontrolne komisije. Ker je bilo jasno, da bodo po vladini naredbi tuje valute takoj padle, so spekulativne banke z mrzlično naglico skušale spraviti preko meje svoje zaloge in s tem hote ali nehoti škodovati državi. Največja napaka je, da je vlada odredila, da se denarna pisma odpošiljateljem vrnejo, ne da bi se komisijončno ugotovila vsebina, tako da sedaj manjka corpus delicti. Zanimivo je, da so v času, ko so ležala pisma na ljub. pošti zagrebške banke zahtevale,

da se pošiljatev pošlje naprej, sklicujoč se pri tem na dovoljenje iz Beograda, dočim je naša vlada v Beogradu, še predno je odredila, — da se mora pošiljatev po 25. septembru vrniti bankam, vprašala, katere banke so prizadele. Mi proti takemu postopanju odločno protestiramo, če tudi nas bodo vnovič obmetavali s protidržavnimi elementi. V interesu naroda in države je, da se napravi takemu gospodarstvu — konec. Govoru poslanca Brandnerja so zborovalci sledili z velikim zanimanjem in odobravanjem.

H koncu shoda je predlagal g. Rankin zborovalcem sledeče resolucije na adresu centralne in pokrajinske vlade, ki so bile soglasno sprejete:

Resolucija I.

Zborovalci zbrani na javnem shodu Narodno - socialistične stranke v Mestnem domu v Ljubljani, 15. okt. t. l. najodločneje zahtevajo, da centralna vlada:

1. Obdrži vso trgovino z valutami in devizami pod najstrožjo kontrolo in da drakonično kaznuje vsako tihotapljenje in protizakonito trgovanje z valutami in devizami.

2. Da vpelje dohodninski davek na promet z valutami.

3. Da omeji uvoz nepotrebnih produktov tujih držav do skrajnosti, oziroma ga popolnoma prepove, pri čemer pa se je ozirati na faktične potrebe našega ljudstva.

4. Izvoz živil naj se omeji, oziroma dovoli v vsej svobodi šele takrat, ko bo domače prebivalstvo dovoljno preskrbljeno z vsemi potrebnimi živili in sicer v svrhu okrepitve naše valute ves izvoz proti plačilu z našo valuto.

5. Parlament naj vodi kontrolo nad vlado v zadevi izvoza živil in uvoza tujih produktov, osobito pa nad prometom z valutami in devizami.

6. Za najvažnejša živila (moko, krompir, fižol, meso, mast, sladkor itd.) naj se uvede državna aprovizacija.

7. Vlada naj z vsemi na razpolago stoječimi ji sredstvi podpira samopomoč ljudstva in pri tem posebno samopomoč občin.

Resolucija II.

Zborovalci zbrani na javnem shodu Narodno-socialistične stranke v Mestnem domu v Ljubljani, 15. okt. t. l. najodločneje protestirajo proti brezglavi politiki celokupnega ministristva, ki v svoji kratkovidnosti ni istočasno, ko je stopila v veljavo prepoved izvoza tujih valut, vspostavilo v tozadevni naredbi predvidenih kontrolnih odborov v svrhu revizije na s tem dala možnost obiti naredbo ali se skriti za njo.

Protestirajo ogorčeni proti ukrepu poštne in finančne ministristva, ki je odredilo, da se imajo vsa denarna pisma, ki so bila odposlana po 25. septembru t. l. in ustavljena na ljubljanski pošti, prizadetim bankam vrniti, namesto da bi se v smislu predpisov konfiscirala in njih ogromna svota vporabila v državno korist. V tem postopanju vidijo veliko krivico, ker vzbujajo opravičen dvom o enakopravnosti državljanov pred zakonom.

Zahtevajo, da se z vso strogostjo postopa proti spekulativnim bankam, da se tako zamujeno naknadno popravi s tem, da se krivce kaznuje z vso

strogostjo zakona za pobijanje draginje, ker so se hoteli okoristiti na škodo države.

Obsojajo, da se poštним uradom še do danes ni dalo točnih in strogih navodil, kako imajo postopati v naraščajočo izvoza tujih valut in zahtevajo, da se pogreška nemudoma popravi.

K besedi se je priglasil nato nar. posl. Bernot (JSDS), kateremu je predsednik shoda lojalno podal besedo. Poslanec Bernot je povdarjal pomembnost skupnega delovanja vsega delavnega ljudstva proti kapitalističnim izkoriščevalcem in pozival na skupen nastop v gospodarskih vprašanjih. Pozval je zborovalce, da naj ne pripuste, da bi reakcionarna JDS še kedaj dobila ljubljansko občino in Slovenijo v svoje roke.

Predsednik Juvan se je nato vsem navzočim zborovalcem za njihovo pa-

235 denarnih pisem bankirjem-tihotapcem vrnjenih.

Če govorimo o denarnih pismih, si navaden človek to ne bo tolmačil, kot bogve kako veliko zlo. Če bo pa pomislil, da so bila to bankirska, si bo tudi takoj predstavljal večjo vrednost. Kadar pa bo slišal, da se je telefonično zahtevalo pomoči za milijonske svote, ki so bile na ljubljanski pošti po 25. sept. 1921, ko je stopila prepoved valut in deviz v veljavo, čisto slučajno zadržana in sicer lepo število 235, in da so bila ta od iste vlade, ki je prepoved izdala, ne zaplenjena, o ne! bankirjem, — menda so to patrioti prvega razreda — slepoudano vrnjena, ta si bo tudi napravil svojo sodbo, ki jo bo sankcioniral pri prihodnjih volitvah.

Te banke so pristnega »slovanskega« izvora, last obrezanih židov, kot je a la »Kreuzer« etc. in kristal jugoslovanstva pa je »Serbische Nationalbank« ...

Ni naš namen, da brskamo v ta gnoj in nesnago: hočemo le priložiti temu škandalu nepriliko malega človeka, — naše rojakinje, — ki se je svojo mladost trudila in ubijala v Ameriki, da je prišla do malega zneska, ki bi ji naj olajšal stara leta.

Kakor mnogo drugih rojakov, tako je prignalo tudi Ivano Šaus ljubezen do rodne zemlje nazaj, da preživi stara leta v svoji domovini. Kupila je hišo od gospodarja nemškega mišljenja v Ljubljani. A razmere in vedno naraščajoča draginja so jo prisilile, da je mogla znova nazaj v Ameriko, kjer ima še eno malo posestvo s hčerjo.

V aprilu mesecu t. l. je odšla z ameriškim denarjem 900 dolarjev na pot in ker ni zaupala denarja drugim rokam, ga je nesla s seboj. Na tihotapstvo ni niti od daleč mislila, ker si z denarjem ni nameravala svojega premoženja povečati in ji tudi ni moglo v glavo, da bi ji mogel kdo denar, ki ga je prinesla s seboj, odvzeti, ker je bila pač prepričana, da gre s svojim zaslužkom kamor hoče.

Na Vrhniki pa so jo prijeli in zaplenili ves denar in ne samo to: tri mesece je imela upraviteljica hiše neprestano pota in sitnosti. Advokati so zastavili »vse svoje moči«, da rešijo ta zne-

zljivo prisotnost zahvalil ter sijajno uspeli shod med splošnim navdušenjem za NSS in ostrimi protesti proti izkoriščevalcem naše države in s tem našega delavnega ljudstva zaključil.

Shod NSS je pokazal, da se je tej stranki posrečilo združenje naše inteligence z najprostejšim proletarijatom. Ovratnik poleg odprte in zamazane delavske srajce, uradniška žena poleg žene delavca, to je jasan dokaz, da NSS polagoma dosega svoj cilj in združuje v borbi za svoje pravice vse delavno ljudstvo, ki živi od dela svojih rok in svojega uma. Ni daleč več čas, ko bo NSS dosegla med našim občinstvom ono upoštevanje, ki ga radi svojega pozitivnega dela zasluži.

sek, ker ni bilo tu slabega namena, pa razven ogromnih stroškov 40.000 K, ni dosegla ničesar. Koliko stroškov mora faktično tudi plačati, ker je prošila za zmanjšanje stroškov, danes ne morem povedati, ker procesa nisem mogel zasledovati. Mislim pa da tudi tu ne bo dosti dosegla, ker o zavodu za obubožane advokate še nisem nikoli ničesar čul.

To je le en slučaj; prepričan pa sem, da je sličnih še mnogo, mnogo, ker je uprava brezmiselnost in ni zmožna, da gleda na posledice. Kajti to je nad vse slaba propaganda za inozemstvo, prav posebno za Ameriko, kjer je večinska naša inteligenca delavec.

Vprašanje je sedaj le, je li vlada pripravljena popraviti te krivice; kajti s tem momentom, ko je tihotapcem, ki so imeli ta dobri namen, da ubogate sami sebe, — je postala z vsemi naredbami to krivica, ki se jo mora popraviti.

Zaplenite denar 235 pisem, kar Vam je to danes nemogoče, ali vrnite tudi revežu njegove žulje. R.

Internacionala in Slovenci.

Stališče malih narodov v svetovni politiki je začelo dobivati novo lice. Čas pred svetovno vojno je bil malim narodom vse prej kot prijazen. Različni pisatelji so obdelovali vprašanje malih narodov in prihajali do zaključka, da jim je usojena smrt, ki se je na noben način ne ubranijo. Odpor proti nujni smeri razvoja so razglašali kot prazen nespamet, ter so samo obžalovali sile, ki gredo na ta način v gotovo izgubo. Kakor združevanje velikega kapitala onemogoča mala podjetja — tako so primerjali, tako združeni veliki narodi onemogočajo neodvisno samostojnost malih narodov, in kakor razumen mali srednji podjetnik rajši sklene pravočasno prijateljsko zvezo z velikim kapitalom in se rajše zadovolji s par delnicami akcijske družbe, kot da bi utonil v brezupnem konkurenčnem boju, tako naj bi mali narodi rajše pravočasno poiskali spojitve, gospodarske in prosvetne, z velikimi narodi kot pa šli v brezupen boj za individualnost. Ta misel je izvrstno služila agitaciji mednarodne socialne demokracije. Mnogo razumnih ljudi se je iz

Podlistek.

Petdesetletnica Kvaternikove bune.

Dne 10. oktobra je poteklo 50 let od onega nenavadnega dogodka, ko se je v Rakovici, v tedanji hrvatski vojni krajini z malo peščico prijateljev uprl dr. Evgen Kvaternik in našel z njimi vred smrt. Da razumemo ta dogodek, se moramo ozreti nekoliko po takratni hrvatski politični situaciji, katere veren odsev je rakoviška buna.

V l. 1871 se nahajamo štiri leta po uzakonjenju dualistične državne uredbe v habsburški monarhiji. Borba za ustavo v Avstriji, borba narodov, da si pribore osnovne politične in narodne pravice, se je nenadoma zaključila s kompromisom Dunaja ter nemških politikov z Madžari, torej z onim narodom, ki je dotlej naprtn Dunaju kazal največ upornosti. Ustanovljena je bila nemško - madžarska notranja

državna zveza na škodo ostalih narodov.

Izmed narodov, na katerih račun se je sklenil ta sporazum in delitev gospodarstva med Nemci in Madžari, so bili predvsem Hrvati. Ti so razočarani nad nehvaležnostjo Dunaja čutili težje, ker so pričakovali vse drugačne usode po dogodkih v l. 1848, ko so oni pod Jelačićem rešili habsburško vladu pred premočnimi Madžari. Sicer so slavnoznano habsburško hvaležnost občutili že takoj po nastopu reakcije, ko jih je Dunaj kaznoval z vladno absolutizma in germanizacije prav tako, ko uporne Madžare. Zato so smatrali po l. 1860, ko se je začela nova borba za ustavo, dalje najrealnejša politika, ako se naslonijo na Madžare in bojujo se z njimi ramo ob ramo proti samovladi Dunaja. Toda tudi zaupanje na madžarsko pravico ljubje jih je kruto prevaralo, kakor se je pokazalo najodločneje spomladi l. 1866, ko se je deputacija hrvatskega sabora pod Strossmayerjevim vodstvom pogajala z enako

deputacijo ogrskega državnega zbora, glede nagodbe, to je medsebojne realne zveze. Sporazum z Madžari je bil nemogoč.

Sedaj so se pokazali Madžari močnejši, kako obravnavati romantično politiko Hrvatov. Cesar je pozval hrvatski sabor, da pošlje odposlance na državni zbor v Pešto, s čemer bi se priznali kot del Ogrske. Sabor je odgovoril, da tega ne more, ker še ni urejeno državnopravno razmerje med Hrvatsko in Ogrsko, ki je bilo po mnenju Hrvatov prekinjeno z vojnimi dogodki l. 1848. Sledili so udarci. Dne 25. maja 1867 je bil sabor kratkoma razpuščen, oktobra nov volilni red, povečano število virilistov, število voljenih poslancev pa znižano — in pri novih volitvah so imeli unionisti, t. j. madžaroni absolutno večino v saboru, ter sklenili nato l. 1868 tako nagodbo z Madžari, kakor so želeli in zahtevali slednji. Nastopil je čas najhujših represalij zoper Hrvate.

Velika notranjepolitična kriza v

Avstriji l. 1870—71, pomeni zadnji poskus federalizacije monarhije, pri katerem naj bi se ustreglo tudi Hrvatom. Ta načrt je bil naperjen zoper Madžare in dualizem, zato so se mu v Pešti upirali z vsemi silami. Na Hrvatskem je zavladal nov kurz; imenovan je bil nov ban in pri novih volitvah je dobila narodna stranka, ki ni priznala naredbe, večino. Toda ogrska vlada ni marala sklicati sabora; odgovorila ga je trikrat. O priliki zadnje odgoditve 20. septembra 1871 je izdala hrvatska vlada plamenec proglas na narod, v katerem se izjavlja, da se nagodba ne more smatrati za veljavno.

Tri tedne nato je začel N. Evgen Kvaternik, ki je pripadal Starčevićevi stranki, svoje fantastično podjetje, vsled svoje romantične nature in pa v napačni domnevi, da bo splošna nezadovoljnost povzročila, da bo šel ves narod v boj za njim. Ostal je seveda osamljen; z maloštevilnimi prijatelji in pristaši je dne 10. oktobra 1871 pri Rakovici padel.

teh razlogov odločilo za internacijo-nalo, ki bi se sicer nikdar ne bili. Zia-sti pri malih narodih.

Ko pa je bila socialna demokracija v živem razvoju in krepki rasti prisi-ljena svoje mrtve nauke spravljati v sklad z dejanskim razvojem, je moralo tudi v njej narodno vprašanje iskati nove rešitve. V naši monarhiji je vsled njenega značaja kot države naro-dov prišlo najprej do težav. V stalnih ostrih narodnih bojih, ki so bili nujna posledica dualistične nadvlade nemštva in madžarstva, je morala internacio-nalna misel, in njena moč pri social-nih demokratih naše monarhije presta-ti odločilno preizkušnjo. Prestala je je slabo. Karl Mann priznava v prvi le-tošnji številki socialnodemokratične-ga mesečnika »Der Kampf« v uvodu-ku, da so bile vse socialno demokra-tične stranke, ki so dobile zastopstvo v našem državnem zboru, narodne ne pa internacionalne. Priznava, da so se nemški socialni demokratje bali sklepov, ki bi povečali srd nemških me-ščanskih strank, češki in poljski soci-jalni demokratje pa so prišli pčasi v svoje narodne klube. Pokazalo se je, da kri ni voda, da ima narodno stališče večjo družilno silo kot skupni razredni boj delavstva proti meščanskim stran-kam. Pri nas Slovenceh se to vpraša-nje še ni rešilo, ker so bili naši soci-jalni demokratje dozdaj še vedno za ta-ko odločitev prešibki. —

Med svetovno vojno se je to vprašanje rešilo v velikem na svetovni po-zornici ravno tako, kot se prej v naši monarhiji v malem. Pokazalo se je, da so koristi industrialnega delavstva ve-liko ožje spojene s koristmi narodnih industrij kot skupne koristi v razred-nem boju vsega delavstva celega sveta. Socialni demokratje vseh vojujočih držav so izjavili, da se bije boj za bolj-šo ali slabšo njihovo bodočnost in so z enakim navdušenjem hiteli na beji-šče kot navdušeni narodnjaki. Nem-ški socialni demokratje so delavskim masam napovedali, da bodo prisiljeni kot sužnji iti s trebuhom za kruhom po svetu, če se Angležem posreči uni-čiti nemško industrijo. Angleški dela-vec je brez obotavljanja pograbil za-gotovilo angleških državljanov, da bo vsak Anglež bolj bogat, če bo Nemčija tepena. — Internacionala je šla med nerabno šaro.

Dolgotrajna vojna je oslabilila sile, ki so v začetku dajale hrano bojnemu razpoloženju. Na mesto surovega ob-oroževanja brezobzirnega nacionaliz-ma je zmagalo načelo samoodločbe narodov, ki služi v prvi vrsti malim na-rodom. Svet je izprevidel, da člove-štvo ne bo našlo rešitve na ta način, da bi si veliki svetovni narodi razdelili male narode kot plen, da jih v miru po vojni lepo prebavijo, da ni nujno za nadaljni razvoj, da mali narodi izgine-jo v žrelu razširjajočih se svetovnih narodov in da izgine popolnoma njho-va osebnost. Našel se je drug ključ iz zagate, malim narodom naj se da sa-moodločba, »sami naj si volijo vero in postave«, svobodni naj mesto suženj-stva iščejo prijateljskih zvez s sosedi.

Samo ob sebi je umevno, da morajo mali narodi to nepričakovano rešitev svetovne politike po vseh svojih me-čeh izrabiti. Pred svetovno vojno se bili mali narodi stvar, predmet svetov-ne politike, samoodločba jih napravlja za osebe, samostojne sograditelje sve-tovne politike. Kdor bo priliko zamu-dil, bi sam pričal, da še ni vreden po-stati sotvoritelj svetovne politike.

V odločilnem boju za samoodločbo narodov mali narodi še veliko težje prenašamo delitev bojnih vrst kot pre-je. Preje smo zamerili slovenskim soci-jalnim demokratom, da so hodili v politiki svoja pota, da so bili edini v državi, ki so dosledno vztrajali na in-ternacionali. Smatrali smo za narodno krivico, da so ravno socialni demo-kratje najšibkejšega našega naroda iskali rajši skupnosti z nemškimi so-drugi kot s strankami lastnega naroda, danes jim pa moramo še bolj zameriti, ko je socialna demokracija celega sve-ta zavzela narodno stališče, da naši socialni demokratje še vedno smatra-jo za važnejšo nalogo, čuvati svojo strankarsko individualnost kot v strnjeni črti vrsiti boj za našo samood-ločbo.

Širite »Novo Pravdo«!

Zemlja, delo in kapital.

Poleg dela in kapitala tvori zemlja narodno premoženje. Danes si skoro ne moremo misliti koščka zemlje, ki bi ne bil v lastnini posameznika ali družabne celote. Nekdaj ni bilo tako. Minevala so dolga tisočletja mladost-ne dobe človeškega rodu, ko zemlja se ni bila nikogar last. Narodom pr-votnih kulturnih stopenj: lovci in ri-biču ni bilo do zemlje. Prvi megleni pojem o lastnini zemlje je nastal pri pastirju, ki je vsadil in negoval sebi v korist prvo kulturno rastlino. Prvotni pojem lastnine pa vsekakor ni bil po-jem zasebne lastnine, marveč pojem skupne lastnine, ker v tistih časih posameznik zasebne lastnine se ne bi mogel braniti proti drugim. Dru-žine, rodovi, narodi so zasedli go-tove dele zemlje in jih zamenjali z drugimi, če niso več vstrezali njiho-vim potrebam. Zasebna lastnina do-zezemlje se je mogla razviti šele potem, ko so dobili posamezni rodovi ali na-rodni stalne meje svojih držav. Od ti-stega časa naprej je imela zemlja velik narodnogospodarski pomen, ugled ob-delovanja zemlje pa ni bil vselej ve-ljavni zemlje primeren.

Lastninske pravice do zemlje so se v zadnjih dvatisoč letih čudovito spre-minjale. Malo da ne pri vsakem naro-du so bile drugačne. Dajali so jo v na-jem knezom in drugim cerkvenim ali posvetnim veljakom, ti pa zopet v pod-najem. Obdelovatelj zemlje ni bil prost državljan, ni bil lastnik zemlje, on je tlačanil. Drugod so bili lastniki zemlje veleposestniki; kmet je tlačanil. Zopet drugod je bila zemlja last posameznih družin, zadrug; člani družine so bili solastniki...

Kmet še ni dolgo časa prost dr-žavljan, neomejen lastnik zemlje, bo pa to odslej gotovo vedno ostal. Zato pa se pač vsakemu zdi nerazumljivo, da se je našel tekom ruske revolucije ruski državljan, ki resno govori o tem, da se mora vsa ruska zemlja razlastiti in postati skupna last. Demokratizem, ki ustvarja osebo prostost, prostost lastnine, naj bi prostost ubijal!

Baš svetovna vojska je dognala, da zemlja, da kmetijski stan ne pre-nese več okov robstva. Svetovna voj-ska je namreč poleg drugih zanimivo-sti prinesla tudi nekako monopolizira-nje poljskih pridelkov. Kako slabo se je obnesla ta uresnitev prostosti pro-meta s poljskimi pridelki, skušamo na lastnem telesu. Zato pa tudi danes z večjim prepričanjem lahko trdimo, da bo v demokratični državi kmet prost gospod na lastni zemlji. Pomen zemlje se bo v demokratični državi dvignil. Kmet ne bo le na volilnih shodih, ampak tudi v resnici enakovreden član človeške družbe. Kmetško delo bo častno delo.

Gotovo pa bo demokratizem zahteval tudi nekatere spremembe glede latninskih razmer do zemlje. Izginila bodo graščinska veleposestva, ti zgo-dovinski spomeniki iz dobe tlačanstva. Da pa ne nastanejo nova veleposestva, treba bo določiti največji obseg posa-meznega posestva. Zdrav kmetijski stan je namreč mogoč le tam, kjer ni ne veleposestev, latifundij — pa tudi ne preveč na drobno razkosanih zemljišč.

Nasprotno je pa zopet v interesu zdravega delavskega stanu, da se isti naveže na zemljo. Pa ne samo za de-lavca, tudi za obrtnika in meščana, bi bilo bolje, če bi imel lastno hišico in poleg iste oral zemlje. Poleg stanov-skega poklica bi se pečal z vrtnar-stvom, čebelarjo ali rejo malih živali. Pri teh postranskih opravilih bi mu pomagala družinica. Na ta način bi si preskrbel večino lastne prehrane sam. Bil bi znatno bolj prost in neodvisen, znatno bolj — srečen. Vzajemno bi se pa s tem tudi socialno težišče najlažje prevalilo od kapitala na zemljo. Ideja je gotovo lepa in demokratična, treba jo je le izvršiti. Kako idealen načrt bi se dal v tem oziru izdelati za bodočo Ljubljano, ki ima proti jugu obširno barje, proti severu pa obširno savsko ravnino...

Na eni strani zdrav, krepak kmet-ski stan, na drugi strani pa zadovoljen delavec, obrtnik, meščan: in vse po za-slugi demokratične razdelitve lastnine do zemlje...

Čebelarstvo v narodnem gospodarstvu.

Pomen čebelarstva v narodnem go-spodarstvu je mnogostranski, zato v splošnem tudi premalo znan in pre-malo vpoštevano. Znano je pač, da če-belarstvo daje med in vosek in omogočuje trgovino z živimi čebe-lami. Da je pa večje gospodarske važ-nosti kakor med in vosek in trgo-vina s čebelami ono pospeševanje sad-jereje in kmetijstva, katero povzročajo drobne čebelice kot oplojevalke sad-nega drevja, bele detelje, esparzete, maka in drugih kulturnih rastlin, je že manj znano. Se manj znana je ona stran čebelarstva, ki posega v zdrav-stvo. Nadalje se vse premalo vpoštev-a vzgojevalni in etični pomen čebelar-stva, sicer bi bil pouk v čebelarstvu že davno vpeljan v vseh ljudskih šolah po deželi in poleg vsake ljudske šole bi stal vzoren čebelnjak. Nov pomen če-belarstva so našli sedanji izredni časi v preskrbi neštevilnih invalidov.

Vzrokov dovolj, da se tudi širša javnost zanima za čebelarstvo. Tem bolj, ker je čebelarstvo za nas Slo-vence nekaj izvirno domačega, pa tudi zato, ker so vse one strani čebelarstva, ki posegajo v narodno gospodarstvo, splošno zanimive. Končno pa tudi zato, ker se je na tem narodnogospodarskem polju pri nas dosedaj veliko grešilo in je prav sedanja doba, ko stopamo na pian kot svobodni narod, najbolj pri-pravna, da si temeljito izprašamo vest, obžalujemo vse gospodarske grehe in si ustvarimo podrobne načrte in so-lidno podlago za neodvisno, srečno in ugledno bodočnost. S čebelarstvom si lahko ustvarimo mogočno panogo na-šega narodnega gospodarstva in vir venkega bogastva.

Podati hočem kratek pregled na-rodnogospodarske vloge čebelarstva. Se poprej pa nekaj splošnih opazk.

Čebelarstvo je gotovo najstarejša gospodarska panoga. Vsi znani narodi so se pečali s čebelarstvom. Grki in Rimljani so gojili in opevali čebelico. Nam Slovincem pa gre zasluga, da smo prvi odkrili znanstveno biologijo čebele in položili s tem temelj za mo-delno čebelarstvo. Cesarica Marija Terezija je ustanovila leta 1771 na Dunaju prvo čebelarsko šolo in Slove-nec Anton Janša, doma iz Zabreznice na Gorénjskem, je poučeval prvi na tej čebelarski šoli. In kar je učil Anton Janša pred 150 leti, tvori še danes pod-lago čebelarski vedi. Umestno je, da to poudarim, posebno v teh zanimivih dneh, ko sili vsepovsod na dan prepri-čanje, da je prava kultura vse kaj dru-gega, kakor pa izum novih morilnih sredstev.

Če so moji biologično-naravoslovni sklepi pravilni, pa ni slučaj, da so Slo-veci prvi odkrili znanstveno biologijo čebele. Po mojem mnenju so se namreč izmed vseh indogermanskih narodov baš Slovinci najbolj intenzivno bavili s čebelarstvom, živeli s čebelico v naj-ožjem stiku. Sklepam pa to iz sledeče okolnosti. Izmed vseh znanih krajevnih čebelnih pasem je kranjska čebela naj-bolj krotka; velikoj bolj krotka ka-kor recimo južno živeča ciperska ali afriška pasma ali kakor severno živeča nemška pasma. Če bi od-ločevali le vremenski in podnebni momenti, bi bila bolj na severu živeča nemška čebela manj dražljiva. Treba torej nekako vpoštevati tudi zgodovinsko-biologični moment: razmerje člo-veka do čebele. Čim več se bavimo z divjimi živalmi, tim prej se iste udo-mače, čim lepše ravnamo z njimi, tim bolj postanejo krotke. Res, da bi v tej kratki dobi, v kateri bivajo Slovenci na sedanjih tleh, narava čebele ne bi mo-gla bistveno spremeniti. Nasprotno je pa tudi verjeno, da so Slovenci prinesli svojo udomačeno čebelico iz svoje stare domovine na svoj dom. Na gor-kem vzhodu je bil stari dom naših de-dov in na gorkem vzhodu je prvotna domovina čebelice, ki si je osvojila s svojo pridnostjo in svojim čudovitim in vzornim družabnim in družinskim živ-ljenjem srca naroda celega sveta. Naši

dedje pa so bili posebno naklonjeni. Čebelar iz Istre in Dalmacije je še da-nes prepričan, da bi bilo sramotno zanj, če bi prodajal čebelice kot na-vadno blago, pa da bi taka kupčija pri-nesla nesrečo njemu in njegovi hiši. Tako tesno sta spojena v slovenski in slovanski duši usoda človeka in usoda tovarišice: čebelice...

Zdravstvo.

Spanje je za vsakogar neobhodno po-trebno. Spanje nas okrepi in osveži po vsakdanjem delu ter nam daje novih moči. Nespavanje utruja in ubija telo in dušo, draži živce, povzroča slabo vo-ljo in jemlje veselje do vsakega dela. Človek skoraj lažje prenaša lakoto ne-go čezmerno bdenje. Ako si kradete čas spanja, si kradete s tem življenje in hitite smrti v naročje. — Spanje mora biti redno in mirno, ako hočemo, da nam koristi. — Dnevno spanje nikdar toliko ne izda kakor nočno.

Majhni otroci morajo spati vso noč in še precejšen del dneva. Saj pravi prislovica, da »rastejo v spanju«. Mla-dina od desetih let naprej naj spi naj-manje 10 ur. Leže naj zvečer pozimi ob 8., poleti ob 9., po novi uredbi časa ob 10. Odraslim ljudem zadošča 7 do 8 ur spanja. Slabotni, malokrvni ljudje pa naj spe 9 ur na dan in naj tudi po obedu ležejo za kake pol ure.

Spavaj v hiši v postelji in ne na tleh. Velike vrednosti in velike koristi je, da ima vsaka oseba zase posteljo. Če le mogoče, naj otroci ne spe pri odraslih. Otrok, ki leži navadno nižje od matere, vdihava porabljeni in pokvarjeni zrak, ki ga izdihava mati, ter sope izpariva-nje materinskega telesa, kar je škodljivo. Koliko je mater, ki imajo v sebi kali jetike ali kake druge nalezljive bolezni, za kar niti same ne vedo, in jih prene-sejo na ta način na svoje otroke. Le-žišče naj bo bolj trdo nego mehko, ode-ja pa lahka. Ponoči ne imej zavezane glave. Pokrij si noge, glavo pa imej prosto. Dobro je, da si zvečer, preden ležeš spat, umiješ roke, obraz in noge ter si očediš zobe. Nobena stvar tako ne pospeši zdravlja, kakor snažnost. Preobleci tudi košuljo.

»Snaga je pol blaga.« Čistota nepo-pisno dobro dč človeku. Zdi se, da soln-ce bolj prijazno sije, da je soba pri-jaznejša in da so ljudje vse bolj zado-volnejši tam, kjer je doma snaga. In nasprotno. Kako neprijetno je človeku na umazanem prostoru in koliko škode povzroči nesnažnost! Vzemi katerokoli stvar, pa jo deni na nečist kraj, kmalu je bo konec. Še železo ni tako trdo, da bi ga rja ne mogla razjesti. V prvi vrsti pa kvari nesnažnost tudi človeško zdravje. Marsikatera mati niti ne slutí, koliko škoduje otroškemu telesu s tem, da ga pušča umazanega, neumitega, mokrega. Največ bolezní na koži, v čre-vesih, na prsih, v grlu, na kosteh izvira pri otrokih le iz nesnage. Človek bi lahko rekel, da bi ostala polovica otrok več živih in zdravih, ako bi jih imele njih matere vedno snažne. Razun tega pa so umazani, nepočesani otroci s sve-čo pod nosom tudi jako ostudni in se gabijo vsakomur. Pa tudi odraslemu človeku je snaga pol zdravlja in pol življenja; zato mora dobra gospodinja vedno skrbeti, da je v prvi vrsti sama umita in čedno napravljena ter da so vsi členi njene družine snažni, umiti in okopani. Potem bo manje bolezní.

Iz stranke.

Našim zaupnikom! Število naroč-nikov na naš list se množi, vendar pa ga moramo še bolj razširiti, ker to za-htevajo interesi stranke. Zato uvažuj-te naš klic ter organizirajte in nam vsak teden pošiljajte novih naročni-kov. Opozarjajte ljudi, da najde vsa-kdo zaslonbo v našem listu. Upošte-vajli bomo vsako pritožbo in vsako prošnjo. Le pošiljajte nam take snovi. Naši klici ne bodo zaman, dosedaj gluha ušesa so dobila sluh! — Straž

jih je onih, ker se naše vrste tako zelo množe. Zato samozavestno na delo! Podpirajte nas vsaj z naročniki!

Jesenice-Fužine. Z veseljem moramo poročati, da deluje naš kraj z vso vnemo. Naše delo hočemo pa na vsak način še razširiti in smo v ta namen sklenili sklicati čimprej občni zbor. Občni zbor se bo vršil najbrže že 5. novembra v društveni sobi pri M. Verglesu na Savi. Vsekakor vam pa še enkrat o tem sporočimo. Razveseljivo je pa, da se bo drugi dan, t. j. 6. novembra vršil ustanovni občni zbor NSZ za Dobrovo pri Bledu. Postojanko za postojanko si pridobiva NSZ in prepričani smo, da mora tako dobra organizacija kot je ravno NSZ povsod dobiti močne zaslombe. Mi delamo in želimo, da bi ves naš delavni svet delal v to, da bodi enkrat vsak delavec organiziran in si potem v močni organizaciji poiščemo svojih pravic. Da pa pridemo enkrat do tega, je potrebno — delo. V organizaciji je spas!

Log pri Brezovici. Po nekoliko odmoru se tudi mi zopet oglašamo. Naj v prvi vrsti povemo, da politična žilica naših samostojnežev še ne more mirovati. Imamo pa take samostojneže, ki drugim delajo — ergo — so samostojni hlapci. Ti samostojni, vsaj eden izmed njih si je izmislil novo rovarjenje proti našim pristašem. Tako je n. pr. obdolžil nekega našega pristaša, da krmi živino s takozvano »misco«, češ, ko se živino pozneje proda, je čisto gotovo, da mora ta poginiti, s tem oškoduje seve kupca. Povemo gospodu samostojnežu samo eno: naj nikar ne rovari s tako nespametnimi sredstvi in naj raje sam povzije nekoliko »misce«, da mu bo politična žilica dala mir. Drugače pri nas vse po starem. Naše vrste se vidno širijo, ker uvidevamo, da smo si izbrali za svojo stranko, res pravo in odločno zaščitnico delavstva in malega kmeta — sploh malega ljudstva v splošnem. Naj pri tej priliki povemo vsem našim prijateljem, ki so nam hoteli uničiti obč. svet, da imamo zagotovilo, da je obč. svet pravilno izvoljen in bo kot tak tudi deloval. Tako torej tudi tukaj za enkrat ne bo iz vsega kričanja — nič.

Kamnik. Sporočamo vam tužno vest, da je neumorni odbornik Narodne Socijalne Zveze tov. Ivan Lavrič, delavec v smodnišnici, po mučni bolezni umrl. Pokojnik je bil vesten in vztrajen delavec, toliko v narodnem kot svojem delu. Podružnica NSZ v Kamniku ga ohrani v blagem spominu. Njegovi tugujoči rodbini naše iskreno sožalje.

Hoče pri Mariboru. Zdi se nam potrebno, da vam tudi iz našega kraja pošljemo par vrstic. Tukajšnja podružnica Nar. Soc. Zveze kaj pridno deluje. Po precejšnjem času smo se odločili, da priredimo v najkrajšem času javen shod NSZ, da zopet enkrat javno pokažemo uspehe svojega delovanja in si pridobimo novih resnih delavcev. Naše delavstvo se je v zadnjem času precej zbegalo, so pa za to krive neznosne politične prilike, ki vlada v naši zemlji. Prepričani smo, da se vrne vsem onim, ki so nekoliko popustili, zopet narodna zavest in se z vnemo poprimejo dela v naši NSZ, zaščitnici delavstva in proletarcev. Vabimo že v naprej, da se vsak delavec udeleži našega shoda, ki se bo najbrže vršil že 30. t. m. Tovariši, na novo in vztrajno delo!

Prevalje. Dovolite, gospod urednik, da se tudi s te strani naše domovine enkrat oglašimo. Pri nas se rapidno širi misel narodnih socializmov in kmalu bo prišel dan, da bomo vse, kar se diha v nemškem duhu, prelevili in jim dokazali, da je pač čas, da se iznebijo — švabskega duha. V kratkem se vrši pri nas občni zbor, na katerem se misli organizirati NSS, ker z duem postajajo večje zahteve. V Guštanju na primer bo kmalu precej trdna naša trdnjavnica in se bo v najkrajšem času vršil ustanovni občni zbor NSS. Tako, vidite, gospod urednik, da tudi Prevaljčani ne držimo rok križem; mi delamo trdno prepričani, da bo naša setev enkrat obrodila — naša ideja — ideja narodnega socializma mora zmagati. V to nam pa pomagaj naša trdna slovenska zavest! Kr.

Dopisi.

Gornja Radgona. Že dolgo se nisem oglašil, ker vedno opazujem gibanje strank. Tukaj v Gornji Radgoni so tri stranke. Jaz kakor Primorec se vedno prizadevam, da bi jih spravil v eno pravo ujedinjeno stranko, kakor smo mi Primorci. Pravijo nam, da smo mi zavedni; zakaj ne bi bili tudi vi ravno tukaj ob meji? Pa jim ne gre v glavo. Jaz se toliko trudim, da jih imam privezane in ujedinjene pri »Jugoslovanski matici«, kjer jih ne pustim pri miru. Vsak nameščenec v državni ali zasebni službi, ki je na novo došel v Gornjo Radgono, mora biti pri »Jugoslovanski matici«, ker ga toliko časa nadlegujem, dokler ga imamo kot člana »Jugoslovanske matice«. Nekateri me imenujejo fašista; toda naj me imenujejo kakor hočejo, samo da plačujejo. Ko je bila ustanovljena »Nova Pravda« sem agitiral, ker sem narodni socialist. Sedaj, ko nabiram tudi za »Jugoslovansko matico« članarino, me imenujejo fašista. Odkar sem nabiral za »Novo Pravdo«, se me pa kar bojijo, da sem komunist. Nekdo od demokratov mi je rekel, da sem komunist, nakar sem mu odgovoril: če sem jaz komunist, ste vi o . . . Kaj pa mi naj sicer odgovorim. Pri občinskih volitvah smo jih rešili, da smo jim pomagali; zdaj pa nas imenujejo komuniste. Mi narodni socialisti smo vedno enaki že 10 let. Pred ustrojenjem Jugoslavije smo bili ravno isti, ker mi smo narodni, pravični in državni. Ne poznamo drugega in jaz se jih ne bom ustrašil. Se jih nisem ustrašil, ko sem čital »Edinost«, pa še manj zdaj, ko čitam »Novo Pravdo«, ker vem in sem prepričan, da piše pravico in se ne zgubi časa zastonj.

Gornja Radgona. Tukaj smo imeli prireditve in tombolo v gostilni »Karbaša« v prid »Jugoslovanski matici« z vilikim uspehom. Čistega dohodka je bilo v prid »Jugoslovanski matici« 9113:40 kron. V tako malem trgu, kot je Gornja Radgona, je to velikega pomena. S tem lahko pokažemo, da tukaj ob meji smo dobro zjedinjeni: s tem pa tudi pokažemo, da smo dobra straža ob meji proti Nemcem. Če bomo tako napredovali, bomo lahko ponosni tukajšnji obmejni Slovenci. Pri tem objavim tudi lep pozdrav in nagovor občinstvu gospoda Karla Mavriča, nadučitelja iz Gornje Radgone, in zahvalo vsem, ki so sodelovali in darovali v prid »Jugoslovanske matice«. — Zdravo in s spoštovanjem A. G.

Usoda državnih vpokojencev. Vpokojenecem iz po Italiji in Avstriji zasedenega ozemlja, ki so optirali za državljanstvo Jugoslavije se od raznih občin noče podeliti domovinske pravice češ, da imajo tako majhno pokojnino, da se ne morejo z njo preživljati. To in pa dejstvo, da pokojnina nekdanjega državnega uslužbenca ni nikak sigurni dohodek, ampak se v kazenskem zakonu predvidenih slučajih lahko izgubi, opravičuje v visoki meri sum, da bo padel nekoč vpokojenec občini v breme.

Pisec teh vrstic ki je vpokojenec, je vložil že pred tremi meseci opcijo za državljanstvo, ni pa kljub urgenci še do danes prejel tozadevnega dekreta, dočim se pri dobro situiranih ljudeh, četudi niso slovenske narodnosti kakor sem jaz, ta zadeva mnogo hitreje rešuje. Pa to še ni dovolj. Za hrbtno optantov se upirajo od strani birokratskih duš na nesramen način poizvedbe kako življenje vodi dotičnik, posebno če ni žen-

skam nevaren in če ne berači. Kaj praviš, vlada k temu, ki odmerjaš vpokojencem pokojnine in kaj praviš k temu »Jugoslovanska matica«, ki vabiš slovenska piščeta iz Primorja in Koroške pod svoje okrilje hoteč jih rešiti — zatiranja.

Ljubljana. V nedeljo sem opazoval, kako so se pomikale po Aleksandrovi cesti v Ljubljani proti »Narodnemu domu« prav sumljive eksistence. Potuhneni obrazi poleg tolstih lic, krivonogi židje, debelotrebušni postopači, očitni verižniki poleg notoričnih defraudantov, tihotapei z valutami, krivopri-sežniki; sploh ves cvet zločinstva med Savo in Dravo si je dal menda tega dne rendes vous. Ljudje so strmeli v to čudno družbo in si dolgo časa niso bili na jasnem kako in kaj, ter so ugibali, če se ne gre morda zopet za kako novo lumparijo, kakršnih doživljamo zadnje dneve na tucate. Nekdo izmed opazovalcev je takoj tekel po državnega pravdnika, da zagradi to druhal in flagranti in jo postavi v kriminal; toda g. državni pravdnik je odšel žalibog na lov in je s tem ugodno priliko zamudil. Drug ludomušnež je prav umestno pripomnil, da se baš sedaj nudi prilika, da se splošni mizeriji napravi z enim mahom konec s tem, da se te povzročitelje vsega zla, ki baš onečaščajo lepo Aleksandrovo cesto, kratkomalo pobesi po kandelabrih in telegrafskih drogih, ker potem se bodo ostali lopovi gotovo premislili delavnim ljudem očitno krasti denar iz žepa. Že precej časa sem opazoval ta apašovski kongres in taval v nejasnosti, ko mi nek pristopivši JDS-esar šepne sramežljivo na uho, da slavi njegova stranka svoj veliki dan. Med tem pa sta dve opazovalki ob pogledu na posebej zločinstvo padli v nezavest in jih je moralo reš. društvo odvesti v bolnico potem, ko jima je nek znan konjederer nudil prvo zdravnikovo pomoč.

Listnica uredništva.

Tov. A. G. v Gornji Radgoni. Dopise smo prejeli in jih po večini priobčujemo v današnji številki. Vaša pritožba glede nerednega dostavljanja našega lista je upravičena in prosimo, da nam tudi bodoče slučaje prijavite in to tem bolj, ker se pritožbe od vseh strani množe. Stvari bomo skušali priti na sled. Naša stvar je trdna in dobra; zato imamo pa tudi obilo sovražnikov, ki nam skušajo ob vsaki priliki metati polena pod noge. Skodovati nam sploh ne morejo več, ker se naše organizacije in naši listi od dne do dne širijo. Pošljite še večkrat kak dopis in svetujte vsem tovarišem, da zlasti bližajoči se zimski čas izrabijo za delo v organizaciji in za stranko. Pozdrav!

Tov. A. P. — Zaplana. Zahvaljujemo se za Vaše dopise, kojih enega priobčujemo v današnji številki. Vaši nasveti so zelo umestni in se bodo odslej po možnosti redno upoštevali zlasti, ker je to že obsežno v programu našega lista, ki se sedaj preustroji. Prosimo pa, da se sami tudi prav pogosto oglašite s prispevki. Pozdrav!

Listnica upravnistva.

Vplačevanje s položnicami »Narodnega socialista«. Čekovni račun št. 11. 169 je za »Novo Pravdo« neveljavno, ker smo ta račun pri čekovnem uradu vkinili. Kdor ima še kako tako položnico, naj jo uniči. — Za plačevanje za »Novo Pravdo« pa naj se vsakdo poslužiti takih položnic z njenim imenom in številko 11.914.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1921.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.
Odgovorni urednik Vladimir Kravos.

Alojzij Šinigoj

Ljubljana, Sv. Florjana ulica 17.
trgovina z mešanim blagom.

Vino, žganje, moka, riž,
kava, olje itd.
se cenjenemu občinstvu
najtopleje priporoča.
Najsolidnejše cene!
Točna postrežba!

VELIKA IZBIRA OTROŠKIH VOZIČKOV DVO-
KOLES IN ŠIVALNIH STROJEV PO CENI:

F. BATJEL, Ljubljana,
Stari trg št. 28.

Sprejme se v polno popravilo za
emaliranje z ognjem in po-
niklanje dvokolesa, otroški vo-
zički šivalni in razni stroji.

Mehanična delavnica
Karlovska cesta 4.

„Tribuna“ tovarna dvokoles
in otroških vozičkov, Ljubljana,
Karlovska cesta.

Franc Brumat
Ljubljana

6—12
Vsakovrstna manufaktura
Mestni trg
št. 25, I. n.

Priporočajoč dobro postrežbo, vedno
sveže pivo, domača pristna vina in
dobro kuhinjo po zelo znižanih
cenah, prosim za obilen obisk —
FRANJO STIKLER
Restavracija juž. kolodvor Maribor.

Kdor hoče imeti res s pravimi predvojnimi
barvami prepletkano hišo, naj se obrne
edino le na domačo tvrdko

Tone Malgaj

13—14 pleskar in ličar
Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 6.

Pnevmatike

za avto in kolesa v vseh de-
mizijah, gumijeve predmete,
vsakovrstne žice za električ-
no napeljavno, elektrotehnični
material in vsakovrstne po-
trebščine priporoča po naj-
nižjih cenah 11—15

M. KUŠTRIN

Ljubljana

Dunajska cesta št. 20

Telefon št. 470.

Podružnica: Maribor

Jurčičeva ulica št. 9.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marijin trg 8 Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murski Soboti in Dolnji Lendavi

obrestuje hranilne vloge
in vloge na tekoči račun

4 1 0
2 0

čistih brez odbitka rent-
nega davka.

Ustanovljen septembra 1919. Prometa v lanskem letu nad 128.000.000 K. Neposredno pod državnim nadzorstvom.